

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četiristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsaokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. O pravnih, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Nova Francoska in Slovani.

Gambetta, v nesrečnih dneh Francoske bivši diktator, mož, ki je samo prekasno prišel do oblasti, da bi bil mogel vspešno pomoči svoji domovini, oglasil se je v poslednjih dneh za Slovane. Njegov ravno ustanovljeni list „La République Française“ prinaša v prvi številki prijazen članek o Rusiji in Slovanih. To je z dvojnega obzira za našo bodočnost neizmerne važnosti. Prvič se republikanska stranka Gambettova v Francoski od dne do dne, od volitev do volitev utrjuje in ko bi tudi popolnoma in sama krmila v roke ne dobila, to je gotovo, da bode imela odločilni vpliv na vso politiko prihodnje, nove, prerajane Francoske, in so torej vse izjave te stranke tem pomenljivejše, ker bode njih smer občna postala. V drugič pa je znano, da poprejšnja Francoska, Rusom in Slovanom ni bila prijazna, temuč postaje stoprv zdaj in se bode torej uresničilo, kar so moskovski ruski narodnjaki že davno želeli, zveza Francoske s Slovanstvom, proti občnemu agresivnemu, lakomnemu germanstvu. In to dela že Nemcem strah. Da si niso še nehali vse Francosko v blato gaziti in zaničevati, vendar ne morejo strahu pred francoskim maščevanjem že zdaj skrivati. Zato se v Nemčiji komaj obrisano orožje zopet popravlja in pripravlja, v svesti, da so Francozi samo začasno vrženi. Ako se ob enem na polna usta ropoče proti „slavizmu“, naravno je, da se bode slavizem vezal z romanizmom na obrambo svojega življenja in bitja. In ker potrebo tega tudi Francoska izpoznavlja, bode slavizem nepremagljiv.

Gambettova „La République Française“ piše: „Za republikance francoske, kateri hočejo Francoski povrniti mesto, s kterega jo je vrgel pri Sedanu nespretni strmoglavljivi despotizem, ni v zgodovini prikazni, ki bi holje prilagala se njihovi skrbljivosti

in njihovim upanjem, nego je politika, katero s tolikim ostroumjem in toliko postojanostjo vodi ruski narod po krimski vojski.

„Ves svet pozna glasovito besedo kneza Gorčakova po pariškem kongresu: „La Russe se recueille.“ (Rusija se zbira). Ta beseda je bila cel program. Diplomacija ruska se ga je poprijela in ga je izpolnila s tako potrpljivostjo in pametno zmernostjo, da služi tej veliki šoli pravih državnikov na največjo čast. Ta beseda je probudila velikansko gibanje prenapred ekonomičnih in društvenih v notranjem življenju naroda ruskega. To gibanje je čudežno probudjenje naroda; ono je nepričakovana formacija strasti, čuvstev in interesov, kateri so se utelesili in ki imajo zdaj silni glas v novinarstvu moskovskem in v javnem mnenju ruskem, katero se poslušajo v Petrogradu in drugje. Ta prikazen se je zgotovila skoro povsem neopazena pred očmi zapadne Evrope, ktera je bila utopljena v poslove borse in ažiotaže in kozmopolitičnih zabav. Med tem se je Rusija, Rusija nova rodila, različna od stare Rusije, kjer se je vse oslanjalo na tegobno nemško birokracijo. Rusija mlada se je rodila, slavohlepna, žarka, s težnjami novimi, z nazeri in projekti smelimi, kateri bodo enkrat svet v čudenje spravili, kadar stopijo na dan.

„Ruska politika je od l. 1856 obrodila toliko plodov, da se jej petrogradski kabinet ne bode izneveril. No, kar je posebno spomeniti je to, da v praktiko svobodnih zavez od zdaj pride tudi novi in izdatni element, javno mnenje. Iz čega to obstoji? na kaj ide? Kakove so mu nade? Vse to se mora preiskati, ako se hoče vedeti, kako ono ravna vnanjo politiko severnega carstva.

Nikomur ni neznano, da se je zdaj v Rusiji naredila stranka, katero bi mogli imenovati narodna ruska stranka, ali bolje slovanska stranka ali še bolje stranka panslavistična. Stvar čudna.

Dokler je Rusija imela opravkov dovolj, da popravi kvar krimske vojne, tako dolgo se je zdelo da germanski vpliv ostaje nedotaknen. Ali takoj, ko je diplomatska nesposobnost Napoleona III. v poljski stvari dala večini kneza Gorčakova priliko napisati ono drzovito in zaničljivo depešo l. 1863, ktera je bila prava zmaga kanclerova in je konec storila poljskemu vprašanju; tačas se je prikazala stranka slovano-ruska, kakor bi si hotela prisvojiti vso čast te zmage in iz nje narediti izvor nove ruske politike. Stranka slovanoruska se datira od diplomatske osvete (maščevanja) kabineta petrogradskega, ali ona se je rodila iz osvobodjenja kmetov, z enim potezom peresa carja Alexandra II. Največjo pozornost zaslužuje okolnost, da je naenkrat ruska stranka rodila se iz notranjosti naroda tačas, ko se je rusko kmetstvo osvobodilo od gospodstva plemstva, katero se je nemških tradicij in običajev držalo. Od tod izvira protivje med staro germansko birokracijo in med to stranko, ki je polna slavozeljnosti in namer za bodočnost.

„Ta stranka ima svoje organe, ki so listi najboljše uredovani in najbolj razširjeni po Rusiji; ima svoje vodje, od kterih so mnogi sposobni zavzeti najvišja mesta v carjevini; ima politiko, katero tira s strpljivosjo in vernostjo, in kar se privržencev tiče, toliko jih je že, da se jim števalo že ne ve. Vsak čas jih je videti, da v javnem življenju posredujejo besedo z delom; ob vsaki priliki imajo skupščine, bankete, adrese, manifestacije, kjer narod prvo ulogo igra pod vodstvom navdušenih energičnih mož, kateri so v zvezi z vsemi Slovani ob Donavi in srednji Evropi; razširjenje to postaje od dne do dne srčneje in mnogobrojnejše.

„Ako se carevič, kakor se govori, pod vplivom svoje soproge“ knezinje danske, približuje tej stranki in njenim vodjem, ter ako jih vzame

Listek.

Slovesna seja jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti.

Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti je imela 9. t. m. svoj slovesni letni zbor. V njem je najprej govoril predsednik akademije dr. Fr. Rački prepomenljiv govor, pomenljiv posebno še za nas Slovence. Duhovito govornik razlaga prvič, zakaj se mi smemo in moramo braniti kulture v tuji obliki, drugič je posebno pomenljiv dra. Račkova govor tam, kjer dokazuje, da nam je politična samostalnost h kulturi potrebna. Zato smo tudi one dele govora, kjer dr. Rački te za ves naš narodni boj imenitne in važne reči razvija, posneli in jih v sledečem našim bralcem podajemo:

„Svrha in namera našega zavoda, je rekel dr. Rački, ni druga, kakor da z besedo in pismom pomaga razviti tu na slovanskem jugu samostalno kulturno-historično osebnost, ktera se bode na ono sorodnih plemen naslonila in je napolnila. Ker je naš narod, po jeziku izrastek slovanskega rodu, v veliki arijski rodovini narodov posebna narodna osebnost; ker so druge osebnosti te rodovine narodov svoje posebne kulturno-historične oblike že razvile; ker se po spričalu zgodovine načela prosvete kake kulturno-hi-

storične oblike ne mogo prosto izročiti narodom druge osebnosti, temveč si jih ti, pod večjim ali manjšim vplivom tuje prosvete, za sebe prenaprediti morajo: ima tudi Slovanstvo, posebno južno Slovanstvo neovrgljivo pravico, da, za naš narod nastane sveta dolžnost, da tudi on, ako neče biti samo entnografično gradivo, v prosveti in izbiranju pogojev za njeno pospeševanje brani in goji svojo historično-narodno osebnost.

Ta pravica, ktera se ne more odreči nobenemu narodu, dokler se je sam zaveda, gre našemu narodu tem bolj, ker se on, v gotovo nepovoljni preteklosti, ne samo ni kazal negativni faktor človeškega društva, temveč se je pridružil teku romansko-grmanske prosvete, prisvojil si, kolikor je mogel, njenih pridobitev, daroval ji, mnogokrat ne brez škode svoje osebnosti, svoje najplemenitejše moči, ne spominjajoč, da ji je stal stoletja na braniku.

Dasiravno mi, ki smo na prslih romansko-germanske prosvete sami odgojeni, radi priznavamo dobrote, ktere so našemu narodu, kterega je zapad posinovil, prišle, smo vendar na drugi strani prepričani, da se naš narod ni odrekel pravici svobodnega razvijanja svoje kulturno-historične osebnosti, tudi da mu te pridobitve ne morejo koristiti, ako si jih ne predela v duhu svoje osebnosti, ako one, če tudi sprejete, ne postanejo

v pravem smislu njegova duševna lastnina. V tem smislu je tudi v preteklosti blagotvorno delovala prosveta ene narodne osebnosti na drugo: egiptovsko-feniška na grško, grška na rimsko, grško-rimska na romansko-germansko.

Znano je, da samo svobodni narod, ki si je ohranil jezik, običaje, misli in čutila, tudi svoje društveno in državno bitje, more si prisvojiti in zase predelati plod občne in tuje izobraženosti. Brez tega pogoja se ne more razviti posebna kulturno-historična osebnost. Keltski narod naj bo naveden za primer. On je bil po jeziku, značaj in verozakonu posebna narodna osebnost, pa ni mogel dotirati do osebne kulturne oblike, kakor veliko manjši grški rod, ker je rimsko zavojevanje zadušilo kali, iz kterih bi se bil samostalen kulturni život izrasel in tako je keltski rod oropan državne samostalnosti v romansko-germanski kulturni osebnosti se izgubil.“

Po govoru dr. Račkova poroča tajnik dr. Gj. Daničić o delovanju akademije v preteklem letu. Umrla sta dva imenitna moža, ktera je akademija med svoje štela: častni član Karel Jaromir Erben in dopisujoči član Jan Erazem Voceľ, dva izmed najboljših sinov bratovskega rodu češkega.

Med onimi, ki so s spisi se odlikovali, imenuje gospod tajnik sledeče: V. A. Maciejovski

za inspiratorje svoje vladovine, odzvonilo je Nemštva v Rusiji.

„Kdo bi mogel tajiti, da je društveno prepodjenje v Rusiji vedno napredujoče ki spada v isto dobo z ustanovljenjem časnikov, skupščin in železnic, ki ido v srce Evrope? Da to prepodjenje ne bi imelo rezultat, da bode milijone bitstev, dozdej prikljenih k ralu, obdarilo dostojanstvom svobodnega človeka? Da jim navdahne o bodočnosti njihovega (slovanskega) plemen a misli plemenite in vzvišene? Da jih privede še tesneji k njih domovini, k krasni majki Slavi, kakor pravijo v svojih miljenih molitvah? Da naposled učini narod iz tega neizmernega gradiva? Ne, ničesa tega ne moremo tajiti.

„Med Francozi, kateri dihaajo filozofijo osemnajstega veka in načela velike revolucije, ne bode nobenega, kateri bi se ustavljal ozreti se na Rusijo, na njen mladostni narod in na njegove soplemenike, gledajoč od početka z interesom in radoveden, a potem s simpatijo.“

„Ponavljamo, da vse te čudovite premene izvirajo iz pobitja stare Rusije. Taka pobitja dostikrat ne samo preporede nego ustvarjajo narod. Tako iz pokreta ekonomičnega more iziti vseizdatna promena občne diplomacije. Vse to je bilo vredno spomeniti v čas, ko Francoska hoče popraviti nezasluzene katastrofe in išče v novi obliki vladanja leka za prošla zla, in sredstvo za vrnitev stare veličine.“

Dopisi.

Iz Ljubljane. 11. novemb. [Izv. dop.]

Sinoč so si naši mestni očetje ohladili svojo ustavno jezo in izvolili slaboglasnega Beusta za častnega mestnjana ljubljanskega, moža, kateri je Avstrijo pritiral na kraj groba, o katerem so razni časniki objavljali in še objavljajo najbolj kompromitujoče vesti. Naj jim bo ta neškodljiva prusofska demonstracija v veselje, kakor je bila nam in večini mestjanov v smel. Vendar pa si ne moremo kaj, da bi našim mestnim očetom, če hote že vsacega, komur se da consilium abeundi, imenovati častnim mestnjanstvom, ne storili opomina, ka imajo v svoji sredi človeka, ki je bil zaradi nespodobnega obnašanja na javnih šetališčih ob službo dēt, ki pa vendar še ni častni mestljan. Ta gospod je Spitaler, urednik „Tagblatt-a“. Več o tem bi utegnil povedati on sam.

Pa da se vrnemo k dotičnej seji, ktere se je udeležilo 20 odbornikov izmed občinstva pa tri osebe. Pogrešali smo mnogo odličnih nemškutarjev, celo oče Malič se niso dali videti in gospod

(Poljak), dr. Fr. Rački (o virih hrvatske in srbske historije, rešitev vprašanja, kedaj je hrvatsko knežtvo postalo kraljestvo), dr. P. Matković, S. Ljubić, M. Mesić, dr. V. Jagić, Rus K. I. Nevostrujev, dr. Iv. Črnčić, M. Brašnić, dr. P. Muhić, dr. B. Petranović, dr. I. Liebal-Ljubojević, L. Vukotinović, Ž. Vukasović, J. Torbar, dr. I. K. Šloser, M. Sekulić in dr. Tajnik omenja, da je med pisatelji več mladih moči, ki sicer še niso člani akademije, vendar dajejo pravico, od njih najboljše pričakovati.

Napredovalo je nabiranje gradiva za rečnik, za običajno pravo južnih Slovanov in za zbirko spominkov, v kterih se nahaja.

Učenim in književnim zavodom, s kterimi je akademija v zvezi, je mogla pretečeno leto prišteti 6 novih, tako, da jih je zdaj 38. Zavodi, ki so v zadnjem letu z akademijo v zvezo stopili so: muzej kr. česk. v Pragi, magj. hist. društvo v Pešti, geogr. društvo na Dunaji, društvo za antropologijo in etnografijo v Florenci, carska univerza v Varšavi in matica lužiskih Srbov v Budišinu.

Glavnica je znašala koncem leta 1870 289.230 gld. in 86 kr.; 6825 gld. 41½ kr. več, ko prejšnje leto. Čistih dohodkov je imela akademija 13.178 gld. 56½ kr. ktere je porabila to leto tako, kakor se v XIV. zvezku „Rada“ vidi.

Pauer je rajši v kavarni igral tarok, nego da bi bil nazoč pri komediji. Predlog za častno meščanstvo je stavil dr. Supan, pa mu menda samemu ni šel ravno iz srca, vsaj govor se je vil tako počasno iz ust, kakor hudo zamotana štréna. Druge točke dnevnega reda so dale zbornikom preveliko malo zabavljati sklepom deželnega zbora, zlasti zaradi volilnega reda in utrakvizma. Vse je šlo dosti gladko le pri enej točki se je kazala disharmonija, katero je pa Tagblatt modro zamolčal. Gosp. Schöppl je namreč poročal, o zemljiščih, ktere treba zamenjati z mestnimi, da se tako dobi potreben prostor (12 oralov) za novo fabriko za tobak med tržaško cesto in železnico. Ktem zemljiščem pripada tudi parcela g. Kutjare, ki meri 143 štirjaških sežnjev. Gosp. Kutjaro hoče v zameno imeti za to parcelo 500 štirjaških mestnega zemljišča. Schöppl razlaga sprva, da je ta parcela veliko vredna, ker je pri cesti in ima dovožno pot, da naj se zamena potrdi itd. Na to pa skaže svojo pravniško modrost dr. Schrey ter praša, se je li upotrebjavala potrebna previdnost, kajti kolikor njemu znano, je na zemljišči gosp. Kutjare mnogo vknjiženega, tedaj bo odpisovanje težavno itd. Schöppl pa na to odvrne, da bodo upniki gotovo zadovoljni, ker je mestna parcela vsaj dvakrat toliko vredna, kakor parcela Kutjare, tedaj se bo njegovo posestvo zboljšalo. Ko na to argumentacijo g. Stedry ugovarja, ka je g. Schöppl v protislovji, da zdaj to zanika, kar je prej trdil, so nastali v zbornici čudno dolgi obrazi, kateri so prenehali še le po jako zmešani debati. Lovili so se gospodje na vse kripnje. Kot zanimivost naj še pristavimo, da gosp. magistratni ekonom za pisarniške potrebščine tudi stavi „Schussgeld für die Ratten in der städtischen Fleischbank“, „Hackenstiele“, „Wagenschmier“ itd. — samo tega ni povedal, ali lastnoročno podgane strelja in kolesa maže. Vkljub Dežmanovemu priporočilu, se mu je za prihodnje zabranilo. Zadnji je imel besedo dr. Schaffer in bral dolg protest proti utrakvizmu. Če utrakvizma še ne bo konec, je morebiti kriv ravno Schaffarjev spis, kajti kaj tako publega še nismo čestokrat čuli, samo nekteri članki v „Tagblattu“ so enako prazni, „našpikani“ s plesnjivimi frazami. Mudili bi se dalje pri tej seji, pa bilo bi škoda za čas. Te seje se itak le zbog tega vrše, da ima „Tagblatt“ kaj gradiva, da se pa zraven govori, je prav naravno, saj tudi muren škriplje pred svojo luknjo.

Iz Gorice, 13. nov. [Izv. dop.] (Odloženi občni zbor „Soče“ in laški časnik „L' Isonzo“, list zagriznjenih Italianissimov.) Napovedani občni zbor „Soče“, ki je imel 9. t. m. v čitalniškem prostoru biti, odložil se je in sicer iz teh-le uzrokov: Akoravno je bilo vreme jako neugodno — lil je namreč dež — vendar je prišlo nad 30 družbenikov k napovedanemu zboru. Število o čem sklepati je bilo tedaj postavno. (Za zborovanje je po pravilih treba vsaj 20 družbenikov) ali ker so bile na dnevni red prevažne točke postavljene, predlagal je g. Dolenc, da naj se zborovanje na 8. dan odloži. G. Vales je tudi istega mnenja, da se zbor zaradi važnosti toček odloži, pa ne na 8. dan, ampak na zadnji četrtek meseca, ki je ravno 30. t. m. o kterem dnevu je trg in utegne ako bode vreme dopustilo, vendar več družbenikov k zboru priti. Na to ugovarja g. Doljak, da naj se vendar le zboruje, ker se jih je še več družbenikov sešlo, kot pravila zahtevajo. G. Klavžar, tajnik, pravi, da naj se vsakako zborovanje odloži, ker je rekel c. kr. glavar, da ne more denes 1. točke, namreč „delovanje slov. goriških poslancev“ v razgovor dovoliti. Na to se vzdigne skoraj nekaj razburjen g. Doljak rekši, da protestuje proti temu, da ima g. glavar pravico nam isto točko razpravljati prepovedati in da tudi protestuje proti odlogu zbora. G. tajnik pravi, da mora sedaj z barvo na dan in opravičuje g. glavarja, da krivda, da g. glavar nam ne pripusti one točke v pretres vzeti, pada nanj samega (namreč Klavžarja,) ker je še le denes zborovanje glavarju naznanil, kar ni pravilno; ker

bi bil moral to po pravilih 3 dni pred storiti in ker ni imel g. glavar časa si višjih instrukcij zaradi te, češ, nevarne točke preskrbeti. G. Klavžar je namreč z opravili preobložen in bil je prejšnje dneve vedno po cestnih komisijah in to je uzrok da je zborovanje naznaniti opustil, kar mu radi verjamemo, čeravno ni prav; ker je pa svojo krivdo spoznal, smo mu to tudi radi ali neradi prizanesti morali, tem bolj morali, ker priznavamo njegovo siceršno marljivo delavnost na narodnem polji. Tako je moral protest sicer vrlega g. D. po opazki g. predsednika dr. Žigona sam o sebi pasti, in glasovalo se je le še, jeli se ima na 16. ali 30. t. m. zborovanje odložiti. Č. g. Stres, mlad in vrl duhovnik, narodnjak, (prestavljen je ravno kar iz Kanala v eno uro od Gorice oddaljeni Miren ki bode tedaj odsehmal društvu moč), opazuje še, da je istina, da pravila dovole tudi z 20 ali z nad 20 družbeniki zborovati, pa zaradi prevažnih toček, naj se denes ne gleda tolikanj na črko pravil, in da bode pri prihodnjem obilnejšem številu nazočih razprava tem važnejša in zdatnejša, ker bode izraz, kolikor mogoče, vseh pravih goriških rodoljubov. Na to dobro prepričalno in od večine nazočih družbenikov podpirano opazko se je glasovalo, jeli se ima zbor na 16. ali 30. t. m. sklicati. Obveljal je pri tem glasovanju z večino glasov (18) predlog g. Valesa, da naj se odloži na 30. t. m. Zarad tega bi bilo želeti, da bi se pri prihodnjem občnem zboru z opravili manj obloženi možje v odbor volili in taki, ki niso daleč od mesta, akoravno je tudi sedajni odbor storil, kar je bilo razmerno v njegovi moči in oblasti. Se ve da je take težko najti, in brž ko ne bode večina dosedanjih odbornikov zopet voljena. Ker ima društvo še premalo udov, (nekaj nad 200 jih je sedaj) se imajo tudi pravila tako prenarediti, da se bodo neopravičeni predsodki odstranili in se tako zopet novih udov si pridobiti prizadevalo. Sicer popolnoma neopravičen — da skorej hudoben — sum, da je društvo brezversko in da dosedaj ni stalo na verskih tleh,*) se ima z posebnim §. določiti in potem bode lahko sleherni le količkaj rodoljub brez predsodka, — kakor bi bil tudi lahko dosihmal storil, — k društvu, ki ima geslo „brambo in dosego narodnih pravic“ pristopiti mogel. Kakor ni namreč ničesa na svetu popolnega, niso tudi naša družbena pravila popolnoma; pa saj ima zbor pravico jih po potrebi in želji občnega zbora popraviti. Zarad tega delujmo vrli mi „Sočani“ pogumno in odvažno tudi na podlogi vere, ki nas ne uči kteremu koli drugemu narodu robovati, ampak le spodobno in razumno pokorščino. „Vestrum obsequium sit rationabile“, pravi sv. Pavel, ki je tudi od Judov po krivici obdolžen in preganjan na rimskega cesarja apeliral.

Kakor je dopisnik v listu 28. p. m. sumil, da bode goriških Italianissimov list „L' Isonzo“, imel smoter proti goriškim Slovincem postopati, se že preobilno uresničuje. Jaz sicer umevam nekoliko laščine, ali odkar sem slišal, da prav fantastično in nezgodovinsko dokazuje, da Gorica in Primorje spada po geografičnem položaju k Italiji, studi se mi, ako ga le kje javnem kraji zagledam. Pravi tudi nadalje, da bi bilo za nas „frazione slava“, slovenski odlomek, (!) naj boljše, ako bi laško prosveto sprejeti hoteli! Prav farizejska ponudba! — Po geografičnem položaju se ne smejo nikdar. ako je še kaj pravnega čuta na svetu, narodi združevati in razdruževati, ker pri tem obvelja samo silnejšega pravo ali pestno pravo; ampak samo po narodnih mejah, ne pa po gorskih ali vodnih, kakor bi Lah hoteli. Na tak način bi si lahko vsak močnejši narod geografične meje v svoj prid obračal. Kdo, povej mi dragi in nedragi „Isonzo“, ti je dal pravo nas po geografičnih mejah v tvoj nenasiljivi okvir jemati in tako požreti? Morda Zeus ko je svet deseterim stanovom razdelil? Ne bo dal, ako tudi obeh urednikov „L' Isonzo“ in „Cittadina“ imeni slovenske korenike

*) Da je to goli sum, kaže več družbenikov, pravih domoljubov duhovnikov, ki bi gotovo brž iz društva stopili, ako bi bili le količkaj protiverskega videli. Pisatelj.

še tako milo v rešiteljico Italijo škilijo, odkar se smo se svoje narodnosti in pravic zavedeli. Zastonj je ves vaš napor in trud!

Iz Prage, 14. nov. —š—. [Izv. dop.] Največjo pozornost budi pri Čehih znano Košutovo pismo (v našem listu zadnjič omenjeno, Uredn.), v katerem magjarski politik spoznava, da so Nemci in njegovi magjarski rojaki krivi, ako pojde s lo-vanska politika iz ozkih krogov v — panslavistični tok. Vsi trije naši večji časopisi prinašajo denes članke pod naslovom: „Košut o české otazce“ Vsi opomenjajo, da Košut nekdanj ni bil, in zdaj ni prijatelj Slovanom, da govori tako samo kot bister državnik, iz spoznanja, in iz rodoljubja. Razmere Čehov nasproti najnovjemu položaju so take, da pri njih čisto nič ne izgubé; baronu, ki je „na vandranji“ se imajo zahvaliti, da je njihova opozicija še na trdnjih nogah, nego poprej. Kar se tiče novega kanclarja „Bassama teremtet“, smo radovedni, ali prične svojo „cigansko éro“ pri répu, ali pri glavi, ki je o svojem času rekel, da mu je ljubše jedno prase, nego 10 Nemcev! Ker ima Andrassy baje krasno ženo, ktera ima baje tudi mnogo v politiki govoriti in ktera je prav za prav kriva, da je postal kancler, imela bode tedaj pri babjih dvornikih in pri tacih, ki znajo posebno obljubo spolniti mnogo vpljiva.

V poslednjem seji, v klubu česk. poslancev izvoljeni so bili poverjeniki, koji imajo polnomočje se spuščati v dežel. zadevah v dogovor z vlado. — Izvoljeni so bili: doktorji, gg. Palacky, Rieger, Brauner, Bělsky, Klauďy, Sladkovsky, Škarda, Slav. Grégr in Jul. Grégr; dalje: gg. Skrejšovsky, Zeithammer in Zeleny. — Tukajšno mestno starešinstvo je podelilo častno meščanstvo grof Kl. Martinicu, Hohenwartu, Dr. Schöffleju in bivšemu dež. namestniku g. Bohuslavu Choteku, ki se je v kratkem času svojega poslovanja prikupil vsacemu Čehu; dalje dr. Riegerju zahvalo, v dokaz, da tudi mestni zastop vé céniti zasluge mož, kteri ne zabijo da so sinovi slavnega naroda! Toda na Slovenskem, posebno na Kranjskem, kjer je tekla zibelj moža, poštenjaka, — se ne glasi živa duša, razen nemškutarske Ljubljane, kjer pa se glase nemškurji! Ne bodite vendar zaspáni. Čuli smo sicer le o zaupnici pol. društva, „Slovenije“, — toda ena lastavica, ne pomenja še spomladi!

Minóli teden so pripeljali sem 3 zvonove iz Moskve za rusko cerkev v „Starem Mestu“ pri sv. Miklavžu. — Ker so časi za národne in posebno za — ruske svečanosti v Avstriji tako neugodni, razume se, da se je takova opustila, ter preložila na 23. maja 1872. l., ker se bode ta čas tudi blagoslovila cerkev. — Spremljevali zvonove niso „slavoklici“, ampak policajci z bodaki; ni na kolo-dvoru ne pričakovala radostna množica, ampak c. k. dragonerji na konjih! Sláva! Absolutizem že zori v Avstriji, kakoršnega je prorokoval pred nekolikimi dnevi „podkralj“ Andrassy! —

Iz Zagreba, 13. novembra. [Izv. dop.] Molkom poslušamo in začudenjem gledamo znamenja in prikazni, ki se gode v Pešti in na Dunaji. To kar se tam gore godi, to je vrenje, kakoršno se opazuje v vsakem bolnem, zlasti pa v raztvorja-jočem se organizmu, to niso več ministerske krize, to so krize državnega telesa. Nam ni stalo do Beusta, še manje nam pa stoji do njegovega naslednika Andrassy-a, nam stoji samo do našega državnega prava in do oživotvorenja jugoslo-vanske ideje. Kar je iz pod tega, za to nam manjka vsako čutilo. Naša skrb je denes ta, da iz vseobčega kaosa sebe in svoje rešimo. — Niti Beust niti Andrassy je bil prijatelj naših teženj, in zato nam je že vse eno, ali stojimo pod kapom ali pod milim nebom. Radovedni smo pa vendar, kako se bode Andrassy nasproti Dalmatinskemu vprašanju védel, do kterege bode kot minister zunanjih zadev vendar več upliva imelj nego ga je imel kot ogerski premier. Magjarom ni prav, ka je Andrassy prijel ministerstvo zunanjih zadev. Ako pa njim ni prav, komu bi potem prav bilo? Mar Slovanom ali Nemcem? Kakor sem rekel:

mi smo tihi gledalci ministerskih komedij. Ministerstva nastopajo in odstopajo v naglem tiru, vsako jedlja ulogo, gladko jo pa še nobeno ni znalo izvesti. Žvižganje in sikanje spremljava od-stop vsakega poedinega ministerstva.

Kellersperga tudi mi Hrvati poznamo, in sicer ni pri nas v naj boljen spominu. On je bil pod banom Jelačićem naš podban, in prvi general tako zvanih Bachovih huzarjev, ki so absolutizem, birokratizem in nemško kulturo vse pod enim v našo domačo pšenico sejali. Mi ga poznamo samo kot „beamtera“, ki je kakor mašina točno izvrševal vse javne in tajne naloge prihajajoče iz Dunajske državne kancelarije. Med bolehanjem Jela-čiča bana je bil on faktično glavár naše domo-vine. Ena naj večjih njegovih nalog je bila ta, da je skrbno opaževal senco Jelačica bana, češ ka ne bi morebiti kakšne zarote spletal zavoljo nehva-ležnosti, s katero je bil hrvatski narod za svoje krone zasluge nadarjen. Kellersperg je bil tačas prvi Bachov „špicelj“ v našej deželi in za njim se ve da celi legijon. In ta mož organizuje denes cislajtansko ministerstvo. Čestitamo.

Sicer je pa politična situacija pri nas ne-kako mrtva. Mi denes drugega posla nimamo, nego mirno čakati, kako se bodo stvari v viših krogih razvile.

Iz Dunaja, 14. novembra [Izv. dop.] V zadnjem dopisu smo že rekli, da ni noben narod v monarhiji zadovoljen s poklicem Andrassy-a na mesto skupnega ministra za zunanje zadeve. To zdaj potrjujejo vsi časopisi ustavoverni in magjarski. „N. fr. Pr.“ dobiva od ogerske strani izjavo, ki izreka prepričanje, da se Andrassy ne more dolgo držati na svojem novem mestu. Še bolj zanimljivo pak je, da se magjarski listi, ki so zdaj Andrassy-u služili, nikakor ne vesele, da je njih rojak in gospod najvišje mesto dosegel, da bode zdaj Magjarija določevala véliko politiko vse države. „Naplo“ in „P. Lloyd“ se kisto drže, videč kako bode zdaj na Ogorskem ogenj slovanske, romanske — in tudi levičnjaške opozicije planil v streho, ko ga magjarski sveti Florijan ne bode več gasil. Samo on, pravijo, je mogel protivne elemente na uzdi držati, drug jih ne more nobeden. Zato je Andrassy zadnje dni svoje verne v Pešti sku-paj sklical in jim je moral še le nekaj na uho povedati, da so obmolknili. Kaj jim je povedal, — to bog ve.

In Kellerspergovo ministerstvo se tudi ne more roditi. Sicer ga bode pa Andrassy rodil, ker brez Andrassyja ne bode od zdaj nič godilo se, kar se bode godilo. In če smo gori rekli, da ni z njim noben narod zadovoljen, moramo tu pristaviti, da se morda Kellerspergova stvar tako reši, da bode eden narod zadovoljen t. j. Pol-jaki. Po vseh listih gre vest, da Andrassy tirja, naj se samo s Poljaki „mir“ naredi. In da se to bode, je jako verjetno, ker Magjar in Poljak sta vselej brata bila v sovraštvu proti Slovanstvu, torej se ta dva vredna brata moreta tudi zdaj najti. Ali tudi v zvezi z gnjilo mrtvo Poljsko Andrassy mladega Slovanstva ne bode uničil.

Politični razgled.

O programu novega ministerstva Keller-spergovega prinaša nemška „Weser Zeitung“ dopis, ki je prezanimiv, da ga ne bi omenili. Pri-poveduje se, da Kellersperg hoče Čehé od drugih Slovanov izolirati s tem, da se bode „Sloven-cem na jugu nekaj bolj malih ustopkov (koncesij) dalo,“ Poljakom pa če treba Rusine nasproti postavilo. Na dalje se hoče proti slovanskim časopisom ostro postopati. — Mi Slovenci smo že izrekli, da se ne dámo „rabiti“ proti Čehom niti proti drugim Slovanom.

Včerajšnja „Wiener Zeitung“ prinaša cesarjevo pismo, s katerim je magjarski grof Andrassy imenovan za ministra cesarske hiše in zunanjih zadev. S tem je torej kriza Beust-An-drassy popolnoma rešena. Zanimljivo je, da je ob

enem Hofman, Beustova desna roka, povzdignen v vitežki stan, kar pomenja novo odobravanje Beustove politike od strani krone.

„N. Fr. Pr.“ piše, da sta 14. t. m. predpol-dne grofa Andrassy in Lonyay prisegla cesarju, prvi kot minister zunanjih zadev, drugi kot pred-sednik ogerskega ministerstva. Andrassy nastopi jutre svojo službo in bode, dokler ne bode Holz-getheran prost, tudi vkupno finančno ministerstvo vodil. Lonyay pojde pa jutre v Pešto, da prevzame predsedništvo ministerstva. V drugem bode ogersko ministerstvo ostalo, kakoršno je, samo minister-stvo deželne brambe se neki hoče Hollanju dati.

Kellersperg je z Andrassy-jem konferiral in zedinila sta se po nekotih poročilih v vprašanji o Galiciji, o katerem poprej nista popolnem enih misli bila. Kellersperg bode neki sedaj dobil pravo povelje, sestaviti ministerstvo. On sam bode v tem slučaju prevzel predsedništvo in ministerstvo de-želne brambe. Za druga ministerstva se imenujejo: Lasser, Plener, de Pretis, Unger, Stremayer, Wa-shington, Glaser, Chlumecký.

Ogerski državni zbor tako dolgo ne bode seje imel, dokler se novo ogersko ministerstvo ne sestavi. Ker je Andrassy pri slovesu od svojih pristrancev priporočil jim svojega naslednika Lo-nyay-a, ni dvombe da bode ta že v prihodnjih dneh nastopil; drugi ministri bodo sicer navidezno zahtevali odpust, ali ker ga cesar ne bode sprejel, ostanejo najbrž vsi. Ugiblje se zdaj samo, ali bode Lonyay sposoben vlado Deakovske stranke po konci držati.

Iz Francoskega se poročajo novosti, ki kažejo, da se Francozi nikakor nemislijo udati v osodo, temuč hočejo Nemcem ob priliki povrniti poniženje naklonjeno jim pri Sedanu. Oficijozni list francoske vlade pripoveduje, da so plani že zgotovljeni, po kterih se bode trdnjava Belfort na nemški meji tako utrdila, da bode največja in najmočnejša trdnjava razen Pariza. Tudi vse so-teske v pogorji Jura se imajo utrditi. Ravno tako je naloženo direktorjem arzenalov, naj tuja orožja pregledajo, pa se francosko popravi.

Razne stvari.

* (Vabilo) k veseliam, ki bodo v mariborski čitalnici do konca tega leta. 19. novembra: Beseda s plesom; 3. decembra: Beseda s tombolo; 17. decem-bra: Občni zbor, potem beseda s tombolo.; 31. de-cembra: Veselica. — Ob enem vabimo narodnjake k pristopu. Odbor.

* (Dramatično društvo.) V četrtek dne 9. t. m. ste se predstavljali dve igri, namreč „Štirje temperamenti“ in „Lažnjivi strije.“ Prva igra je le nekaka dramatična igrača, ktera ne bo imela nikdar pravega vspeha. Gosp. Šušteršič jo je povoljno predstavljal, čeravno nam bi bil petje kupleta lahko prizanesel. Bila je ta igrača prvokrat na odru, bog daj, da tudi zadnjokrat. Drugo igro sta nekako rešila gospodična Pod-krajškova (Margareta) in g. Kajzel (sluga), kterima gre za ta večer priznanje in hvala. Gosp. Jekovec (major) je svoj nalog bolje zvršil, nego smo pričakovali, ravno narobe pa velja o gosp. Noli-ju (Franc Maj). Gospodična Erbežnikova je imela nekatere srečne momente, sploh pa se jej je videlo, ka nema pravega veselja do svojega naloga. — Gospodični Rossovi (Dora) pa prav resno svetujemo, da bolj razločno in počasi go-vori, sicer je ne bo mogoče razumeti. Govorila je na odru tako hitro, kakor menda doma, ko se je svoj nalog učila na pamet. Gospoda Jeločnik in Juvančič (Lormel in Kazimir) nista bila niti dobra niti ravno slaba, vendar dajemo zadnjemu prednost. Gospod Belé (notar) in gosp. Pater-noster sta svoja kratka naloga dobro igrala, ven-dar sta nekoliko pretiravala. Skupna igra in skupni efekt je bil mlačen, gledališče pa le srednje — ali bolje rečeno, slabo obiskovano, čemur je nekoliko krivo neugodno vreme. Končno moramo dotične gospode opomniti, da za to skrbé, da se naše igralke bolj nalogu primerno opravljajo. Vsa-

